

ผลการศึกษาดำเนินงานโครงการนิคมการเกษตร

ส่วนที่ 1 สารสำคัญของโครงการ

โครงการนิคมการเกษตรเป็นโครงการพัฒนาแบบรายพื้นที่ ตามนโยบายของรัฐบาล และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสนับสนุนการการปรับโครงสร้างภาคการเกษตรและมุ่งหวังพัฒนาภาคการเกษตรให้มีความเข้มแข็ง โดยมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักดำเนินงานและส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการและการมีส่วนร่วม

การส่งเสริมการผลิตข้าวแบบครบวงจร และการสร้างทางเลือกหรือกิจกรรมเสริมรายได้อื่นๆ ให้กับเกษตรกร ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้โครงการนิคมการเกษตร จึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตลงด้วยการพึ่งตนเองมากขึ้น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ดีใช้เอง การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใช้เอง และลดการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงได้ และเกิดความพร้อมในการรวมกลุ่มขับเคลื่อนกิจกรรมได้อย่างเข้มแข็ง นอกจากนี้จะส่งผลต่อการเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวซึ่งเป็นพืชอาหารหลัก และเป็นสินค้าส่งออกที่สร้างรายได้และความมั่นคงด้านเศรษฐกิจให้กับประเทศโดยรวม

- สร้างความสมดุล และภูมิคุ้มกันภาคเกษตรให้แก่เศรษฐกิจของประเทศ
- เพิ่มศักยภาพการผลิตพืชอาหารและพลังงานรองรับนโยบายปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตร ได้แก่ การส่งเสริมการผลิตข้าวแบบครบวงจร
- รองรับเกษตรกรรมรุ่นใหม่ ครอบคลุมนักศึกษาเกษตรและผู้สนใจเข้าสู่อาชีพเกษตรกรรม

- เพิ่มขีดความสามารถของเกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิตข้าว
- ส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรผลิตข้าวคุณภาพและผลิตเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีสำหรับใช้เองในชุมชน และจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้

ลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่มชุดดินที่ 11 เนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีดำหรือเทาแก่ ดินล่างมีสีเทาและมีจุดประสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดงปะปนอยู่เป็นจำนวนมากในช่วงดินล่างตอนบน และพบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารจาโรไซต์ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำเลว มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ดินมีปฏิกิริยาเป็นกรดจัดมาก ถึงเป็นกรดจัด pH 4.5-5.0 จึงเป็นปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน คือ อาจขาดแร่ธาตุอาหารพืชพวกไนโตรเจน และฟอสฟอรัส หรืออาจมีสารละลายพวกอลูมิเนียม และเหล็กมากเกินไปจนเป็นพิษต่อพืช ถ้าดินเหล่านี้ได้รับการปรับปรุงบำรุงดินใช้ปุ๋ยและปูนในอัตราที่เหมาะสม และมีการควบคุมน้ำ หรือจัดระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ พืชที่ปลูกจะให้ผลผลิตดีขึ้น กลุ่มชุดดินที่ 11 มีศักยภาพที่เหมาะสมที่จะใช้ทำนามากกว่าการปลูกพืชอย่างอื่น ข้อจำกัดในการทำนา คือ ความเป็นกรดจัดของดินทำให้ผลผลิตของข้าวต่ำ ในการที่จะนำกลุ่มชุดดินนี้ไปใช้ในการเพาะปลูกพืชอย่างอื่น เช่น ไม้ผล หรือพืชผัก จำเป็นต้องมีการปรับปรุงดินหรือพัฒนาที่ดิน จึงจะสามารถในการปลูกพืชดังกล่าวได้ การใช้ประโยชน์ที่ดินควรใช้รูปแบบไร่นาสวนผสม

หน่วยงาน	การสนับสนุนโครงการ	เป้าหมาย	ผลงาน	หน่วย	งบประมาณที่ใช้ (บาท)
1. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา	การจัดที่ดิน	5,000	5,000	ไร่	
		446	446	ราย	
	ตรวจสอบการใช้ประโยชน์ที่ดิน	446	446	ราย	20,000
	ก่อสร้างสระเก็บน้ำ	8,000	-	ลบ.ม.	166,800
	ขุดลอกคลอง	1	1	แห่ง	
		4	4	สาย	870,000
	ขยายเขตไฟฟ้า				200,000
	ถมที่สร้างอาคาร				96,000
	อาคารเรียนรู้อาคารแปรรูป	1	1	แห่ง	290,000
		1	1	แห่ง	610,000
	จัดทำระบบน้ำโครงการปลูกผัก	1	1	แห่ง	400,000
	โรงเรียน 7 หลัง	1	1	แห่ง	420,000
	เครื่องสูบน้ำพร้อมท่อ	1	1	เครื่อง	95,000
เครื่องไถพรวนดิน	1	1	เครื่อง	45,000	
2. กรมทางหลวงชนบท	ถนนลาดยาง	1.4	1.4	กม.	4,700,000
3. อบต. หนามแดง	ถนนฝั่งตะวันตก	1.2	1.2	กม.	5,800,000
4. โครงการส่งน้ำ พระองค์ไชยานุชิต	สำรวจคลองส่งน้ำ	2	2	แห่ง	400,000
		2	2	สาย	
	กำจัดวัชพืชด้วยเครื่องจักร	9,920	-	ตัน	476,000
	ก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ	2	-	แห่ง	2,000,000
	ก่อสร้างสถานีสูบน้ำ	1	-	แห่ง	5,000,000

ก่อสร้างถนนลาดยาง สายหมู่ที่ 3 ตำบลคลองนครเนื่องเขต
อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ระยะทาง 1.400 กม.

ขอการสนับสนุนการขยายเขตระบบจำหน่ายไฟฟ้าจากการไฟฟ้า
ส่วนภูมิภาค

ชุดคลอง และ ชุดลอกคลอง 4 สาย
ระยะทาง 4.719 กม. ตำบลคลองนครเนื่องเขต

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ฉะเชิงเทราได้เข้าไปถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีในครัวเรือนให้แก่เกษตรกรในนิคมการเกษตรจำนวน 446 ราย ตามเป้าหมายที่วางไว้ นอกจากนี้ในส่วน of สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา ได้สนับสนุนการจัดทำแปลงสาธิตการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยพืชสดจำนวน 3 ไร่ แปลงสาธิตเพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน จำนวน 4 ไร่ ศูนย์วิจัยข้าวฉะเชิงเทราได้อบรมเกี่ยวกับการเก็บข้าวปนและวัชพืชข้าว ให้กับเกษตรกรในนิคมการเกษตรจำนวน 1 รุ่น ตามเป้าหมายที่วางไว้

1.3 ด้านกลุ่มและองค์กรชุมชน

27

ที่มา สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา 2552

ด้านการผลิตและการตลาดมีหน่วยงานหลักที่สนับสนุนเกษตรกรได้แก่ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด จังหวัดฉะเชิงเทรา สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา ศูนย์วิจัยข้าวฉะเชิงเทรา และศูนย์ขยายพันธุ์ข้าวชลบุรี และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยแต่ละหน่วยงานได้สนับสนุนด้านการผลิตและการตลาด ดังแสดงในตารางที่ 2.7

A group of four people standing in front of a white truck. The truck's cargo area is filled with several brown water buffaloes, secured with ropes. From left to right: a man in a yellow polo shirt and dark pants; a woman wearing a white headscarf, a green jacket, and dark pants; a woman in a colorful patterned jacket and dark pants; and a man in a yellow polo shirt and dark pants. The background shows a clear blue sky and some greenery.

29

หน่วยงาน	การสนับสนุนโครงการ	เป้าหมาย	ผลงาน	หน่วย	งบประมาณที่ใช้ (บาท)
1. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดฉะเชิงเทรา	มอบโคเนื้อให้เกษตรกร	16	6	ตัว	
2. สถานีพัฒนาที่ดินฉะเชิงเทรา	สำรวจและวิเคราะห์ดิน รายแปลง	446	446	ราย	
	ปรับปรุงคุณภาพดินโดยการใช้ปุ๋ยมาร์ล	5,000	1,000	ไร่	1,000,000
3. กรมการข้าว (ศูนย์วิจัยข้าวจังหวัดฉะเชิงเทรา)	แปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กลุ่มศูนย์ข้าวชุมชน 2 ศูนย์)	400	607	ไร่	
	สนับสนุนกิจกรรมศูนย์ข้าวชุมชน	1	-		
	- ลานตาก	1	-		
	- เครื่องอบข้าว	1	-		
	- เครื่องคัดเมล็ดพันธุ์ข้าว	1	-		
	- เครื่องสีข้าว				
4. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดฉะเชิงเทรา	แหล่งเงินทุน	5	4.09	ล้านบาท	เฉพาะระหว่างดำเนินโครงการ
	โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ	1	1	โครงการ	500,000
	ปรับปรุงอาคารเรียนรู้	1	1		200,000
	จัดทำระบบน้ำโครงการ	1	1		400,000
	สนับสนุนม้งสำหรับแปลงผัก	7	7	หลัง	420,000

ส่วนสถานีพัฒนาที่ดินยะเชิงเทราได้เก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์จำนวน 446 แปลง ตามเป้าหมายที่วางไว้ ผลจากการวิเคราะห์พบว่าดินเป็นดินเปรี้ยวค่อนข้างรุนแรง จึงได้สนับสนุนปูนมาร์ลแก่เกษตรกรเพื่อปรับปรุงคุณภาพดิน จำนวน 1,000 ไร่ จากพื้นที่เป้าหมาย 5,000 ไร่ เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ นอกจากนี้มีการสนับสนุนน้ำหมักชีวภาพ และจัดอบรมเกษตรกรในลักษณะของการสาธิต และแจกเมล็ดพันธุ์พืชยีสต์ เช่น ปอเทืองและถั่วพุ่ม เพื่อปรับปรุงบำรุงดินแก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการนิคมด้วย

แปลงสาธิตปุ๋ยพืชสดจากปอเทือง

๒. โลกสงบพอที

2. ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อหน่วยงานสนับสนุนหลัก

31

หน่วยงาน	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
ส.ป.ก.	- ปรับปรุงสถานที่ประชุม เนื่องจากมีขนาดเล็กและกันฝนไม่ได้ - จัดการหาตลาดรองรับผลผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ไม่ผ่านเกณฑ์ของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชลบุรี
อบต. คลองนครเนื่องเขต	- ต้องการให้สนับสนุนงบประมาณช่วยกลุ่มวิสาหกิจ - ช่วยประสานงานเพื่อหาตลาดรองรับผลผลิต
เกษตรอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา	- ควรเข้าพื้นที่บ่อยขึ้น ดูแลให้ทั่วถึง - การอบรมควรเน้นภาคปฏิบัติ ไม่ควรให้ความรู้เพียงทฤษฎี - เจ้าหน้าที่บางรายควรปรับปรุงด้านมนุษยสัมพันธ์
ศูนย์วิจัยข้าวฉะเชิงเทรา	- เจ้าหน้าที่พูดจาไพเราะ ดูแลใกล้ชิด - ควรรับซื้อเมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรผลิต เหมือนกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชลบุรี
ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชลบุรี	- เจ้าหน้าที่จากศูนย์ฯ ควรสื่อสารให้ตรงกัน เพื่อไม่ให้เกษตรกรสับสน - การติดตามดูแลเกษตรกรไม่สม่ำเสมอ - ควรให้ความรู้เพิ่มเติมที่ชัดเจน เนื่องจากเกษตรกรยังไม่เข้าใจระบบการตรวจสอบคุณภาพและกระบวนการในการรับซื้อเมล็ดพันธุ์ - ต้องการให้ส่งเสริมการผลิตพันธุ์ข้าวอื่นๆ นอกจากปทุมธานี 1 เนื่องจากโรงสีทั่วไปไม่ค่อยรับซื้อข้าวพันธุ์ดังกล่าว พันธุ์ที่เกษตรกรต้องการให้ส่งเสริมเพิ่มเติม ได้แก่ สุพรรณบุรี 3 พิษณุโลก2 พิษณุโลก 80 ชัยนาท 80 กข 31 (ปทุมธานี80) ซึ่งแต่ละพันธุ์นั้นจะเหมาะสมในแต่ละฤดูกาลที่แตกต่างกัน - ควรเตรียมงบประมาณสำรองไว้ เนื่องจากช่วงรอยต่อปีงบประมาณ ได้รับเงินจากการขายเมล็ดพันธุ์ล่าช้า (ประมาณเดือนกว่า)
สำนักงานชลประทาน	- ควรตั้งงบประมาณ ให้การดูแลต่อเนื่องเรื่องวัชพืชในคลองซอย

หน่วยงาน	ข้อคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะ
สถานีพัฒนาที่ดิน	- ควรแจ้งผลตรวจวิเคราะห์ดินให้เกษตรกรทราบด้วย - การแจกปูนมาร์ล ควรกระจายเป็นหลายจุด (ที่ผ่านมามีจุดเดียว) เนื่องจากปูนมีน้ำหนักมากเกษตรกรบางรายไม่สะดวกในการไปรับเนื่องจากขาดพาหนะ - ไม่ค่อยมีการติดตาม
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด	- ควรให้เกษตรกรเลือกวัวเองได้